

ปัจจัยทางการบริหารและการบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
ในจังหวัดพัทลุง

Management Factors and Medical Supply Management
in Health Promoting Hospitals, Phatthalung Province

พินิจสินธุ์ เพชรmani รป.ม. (Pinitsin Petmanee, M.P.A.)¹

บทคัดย่อ

การศึกษาชนิดเชิงสำรวจภาคตัดขวาง (Cross-sectional Survey Study) ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหาร ระดับการบริหารเวชภัณฑ์ และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในจังหวัดพัทลุง จำนวน 124 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามระหว่างเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2557 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า ผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีระดับปัจจัยทางการบริหารอยู่ในระดับมาก ($M = 3.58, SD = 0.41$) และระดับการบริหารเวชภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($M = 4.10, SD = 0.42$) สำหรับการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.471, p\text{-value}<0.001$)

ดังนั้นจากผลการศึกษาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลควรจัดระบบการบริหารเวชภัณฑ์ให้เป็นในทิศทางเดียวกันและสอดคล้องกับบริบทของเครือข่ายบริการสุขภาพระดับอำเภอ ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการจัดการ เพื่อให้การบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีประสิทธิภาพ ต่อไป

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหาร, การบริหารเวชภัณฑ์, โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

¹เภสัชกรชำนาญการ โรงพยาบาลป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
เบอร์โทรศัพท์ 081-7668201 E-mail: pinitsin@hotmail.com

Abstract

The purposes of this cross-sectional survey study aimed to determine the level of public health management, the level of medical supply management and the relationship between management factors and medical supply management in health promoting hospitals in Phatthalung province. The sample was 124 personnel who were responsible for medical supply unit and recruited from each health promoting hospital in Phatthalung province. Research instrument was questionnaire and employed to gather the data between September and October, 2014. The data were analyzed using descriptive statistics and Pearson's correlation coefficient.

The results revealed that the overall mean scores of the management factors and the medical supply management was at a moderate level ($M = 3.58$, $SD = 0.41$, and $M = 4.10$, $SD = 0.42$, respectively). The correlation between management factors and the medical supply management was statistically significant ($r=0.471$, $p\text{-value}<0.001$).

The findings suggested that health promoting hospitals should manage the medical supply system in accordance with the context of district health service networks for human resources, finance, materials, and management in order to effectively perform in the flow of medical supply management in the health promoting hospitals in Phatthalung Province.

Keywords: Health Promoting Hospital, Management Factor, Medical Supply Management

บทนำ

การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ขององค์กร โดยอาศัยปัจจัยหรือทรัพยากรทางการบริหารพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการหรือกระบวนการบริหาร (ทองหล่อ เดชไทย, 2545) ซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจะขึ้นอยู่กับความสมบูรณ์และคุณภาพของปัจจัยทางการบริหารที่นำมาใช้ในทางกลับกันหากมีข้อจำกัดทางการบริหาร อาจส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและคุณภาพขององค์กร

ปัจจุบันการให้บริการสุขภาพจำเป็นต้องอาศัยเวชภัณฑ์ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในการให้บริการสุขภาพทั้ง 4 มิติ คือ การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสภาพการมีเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพเพียงพอ พร้อมใช้สำหรับการให้บริการนั้น เป็นผลมาจากการบริหารเวชภัณฑ์ อีกทั้งการบริหารเวชภัณฑ์ที่ดีและมีประสิทธิภาพยังส่งผลต่อการบริหารจัดการงบประมาณเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การบริหารเวชภัณฑ์มีความแตกต่างจากพัสดุอื่นๆ เนื่องจากเวชภัณฑ์เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความจำเป็นต่อสุขภาพและชีวิตของผู้รับบริการโดยตรง และเป็นวัสดุที่มีอายุการใช้งานและที่เสื่อมสภาพได้ง่าย

วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้

(สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข, 2542) หากผู้รับบริการได้รับเวชภัณฑ์ที่ด้อยคุณภาพอาจส่งผลต่อการเกิดอาการที่ไม่พึงประสงค์หรืออันตรายจากการใช้เวชภัณฑ์ อีกทั้งส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้นทั้งในส่วนของการบริการและผู้รับบริการ ปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลของหน่วยงาน โดยเฉพาะระบบบริหารยาและเวชภัณฑ์ 5 ด้าน คือ ความเป็นนิติรัฐ ความโปร่งใส ความพร้อมรับผิดชอบ ความมีประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วม (สำนักบริหารการสาธารณสุข, 2557)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นหน่วยบริการด่านหน้าของกระทรวงสาธารณสุขที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนมากที่สุด มีหน้าที่ในการดูแลประชากรในเขตพื้นที่รับผิดชอบให้เข้าถึงสุขภาพและสุขภาวะที่ดี (กาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม) เพื่อนำมาซึ่งคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำรงชีวิตร่วมกันภายใต้ความมีต้นทุนและอัตลักษณ์ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เป็นแบบแผนของตนเองได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยมุ่งเน้นการจัดบริการเชิงรุก ทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพป้องกันและควบคุมโรคที่เป็นปัญหาสาธารณสุขของพื้นที่ ด้วยการประสานความร่วมมือกับชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ในลักษณะของการเป็นภาคีร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดระบบการดูแลสุขภาพของชุมชนอันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพได้ในที่สุด โดยการจัดให้มีบริการในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล บริการในชุมชน และบริการที่บ้านเพื่อให้เกิดการดูแลสุขภาพให้แก่บุคคล ครอบครัว และชุมชน แบบครบวงจรต่อเนื่องและเป็นองค์รวมทั้งในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันควบคุมโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการรักษา ซึ่งจะเป็นการนำมาซึ่งความสามารถในการพึ่งตนเองในการดูแลสุขภาพของทั้งระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว และชุมชน อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดระบบสุขภาพที่มีคุณภาพประสิทธิภาพ มีความยั่งยืนสอดคล้องกับสภาพการณ์ของปัญหาสุขภาพ ปัญหาสาธารณสุขและบริบทของแต่ละพื้นที่ (ไพจิตร วราจิต และคณะ, 2553) ซึ่งจากข้อมูลด้านทรัพยากรสุขภาพของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า ในประเทศไทยมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งหมด จำนวน 9,765 แห่ง (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์, 2557)

สำหรับจังหวัดพัทลุงมีหน่วยบริการระดับปฐมภูมิกระจายอยู่ในทุกพื้นที่ทั้งหมด 132 แห่ง เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 124 แห่ง และศูนย์สุขภาพชุมชน 8 แห่ง จากการสุ่มตรวจประเมินการพัฒนางานบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและศูนย์แพทย์ชุมชน ของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุงปีงบประมาณ 2556 (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง, 2556) พบว่าโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีข้อจำกัดในระบบบริหารจัดการเวชภัณฑ์ ได้แก่ มูลค่าคลังเกิน 3 เดือน การบันทึกข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน และการเก็บรักษาเวชภัณฑ์ไม่เป็นไปตามมาตรฐาน (ระบบระบายอากาศ การควบคุมอุณหภูมิและความชื้น การป้องกันการสูญหาย) เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่ามูลค่าเบิกเวชภัณฑ์ยารวมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทั้งจังหวัดจากโรงพยาบาลแม่ข่ายมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 17,699,319.27 บาท ในปีงบประมาณ 2555 เป็น 18,675,787.53 บาท ในปีงบประมาณ 2557 (สำนักงาน

สาธารณสุขจังหวัดพัทลุง, 2557) ประเด็นดังกล่าวข้างต้นสะท้อนถึงประสิทธิภาพของการบริหารเวชภัณฑ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเก็บรักษาเวชภัณฑ์หากไม่เป็นไปตามหลักวิชาการจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้รับบริการโดยตรงอีกด้วย

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า มีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยทางการบริหาร ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านกระบวนการบริหาร ในประเด็นต่างๆ เช่น การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขในจังหวัดอุดรธานี (วรรณลดา กลิ่นแก้ว, 2552) การปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชนด้านการประเมินผลของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ (สุกัญญา มีกำลัง และประจักษ์ บัวผัน, 2553) งานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุขของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในจังหวัดอุดรธานี (ธีระวุฒิ กรมขุนทด, 2553) การปฏิบัติงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยพื้นที่อำเภอโซนใต้ จังหวัดขอนแก่น (บุญทัน สมิน้อย, 2554) การบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลชุมชนในเขตตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ 12 (ดุขฎี ศรีวิชา, 2556) และการบริหารเวชภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น (สุภาวดี ศรีลามาศย์, 2556) ซึ่งยังไม่เห็นมิติการประเมินจากประสิทธิภาพของงานที่ชัดเจน อีกทั้งการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในระดับภาคใต้ยังพบว่ามีอยู่อย่างจำกัด และจากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง โดยมุ่งเน้นศึกษาจากประสิทธิภาพของการบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลตามความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ ทั้งนี้รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อจะได้นำผลการศึกษามาเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาต่อไป

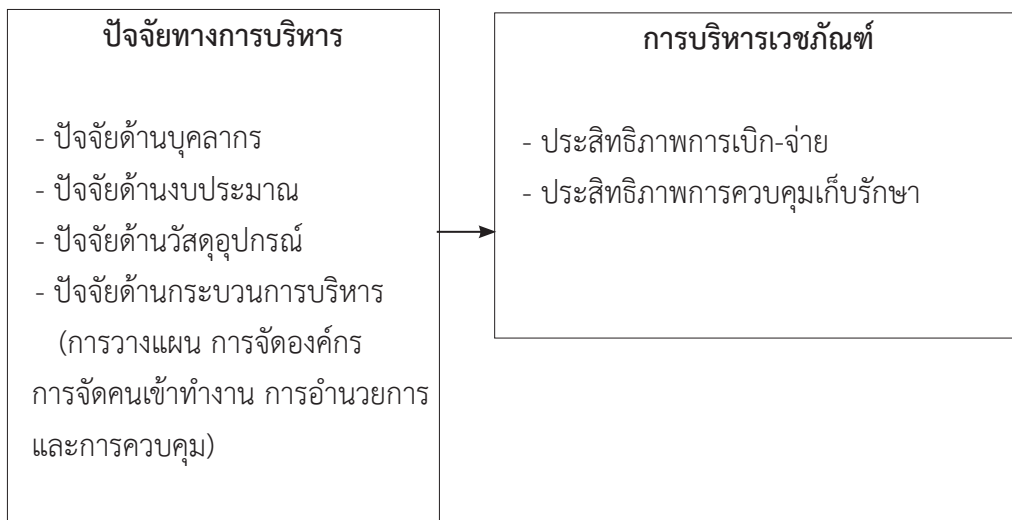
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยทางการบริหารของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในจังหวัดพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์กับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง

กรอบแนวคิด

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจชนิดภาคตัดขวาง (Cross-sectional Survey Study) เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกันยายน ถึง ตุลาคม พ.ศ. 2557 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในจังหวัดพัทลุง จำนวน 124 คน มีอัตราการตอบกลับคิดเป็นร้อยละ 95.97 (119 ฉบับ)

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นแบบแบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ และเติมคำในช่องว่าง จำนวน 7 ข้อ ตอนที่ 2 ปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวกับการบริหารเวชภัณฑ์ 4 ด้าน เป็นคำถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แยกรายด้านดังนี้ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร จำนวน 6 ข้อ 2) ปัจจัยด้านงบประมาณ จำนวน 6 ข้อ 3) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์ จำนวน 8 ข้อ 4) ปัจจัยด้านกระบวนการบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน จำนวน 5 ข้อ การจัดองค์กร จำนวน 7 ข้อ การจัดคนเข้าทำงาน จำนวน 6 ข้อ การอำนวยการ จำนวน 6 ข้อ และการควบคุม จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 3 การบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เป็นคำถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเวชภัณฑ์ จำนวน 7 ข้อ และประสิทธิภาพการควบคุมเก็บรักษาเวชภัณฑ์ จำนวน 10 ข้อ ส่วนตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดสำหรับแสดงความคิดเห็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน
แล้วนำประเด็นที่ได้รับข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out)
กับพื้นที่ที่มีบริบทใกล้เคียงกับจังหวัดพัทลุงในกลุ่มผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน วิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) เท่ากับ 0.96

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนาในการบรรยาย
ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยใช้สถิติ
สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation: r)

การแปลผล

การแปลผลลักษณะคำถามเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ
มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแปลผลแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (ประคอง กรรณสูตร,
2542)

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง น้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนการแบ่งระดับคะแนนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) แบ่งตามเกณฑ์ของ Elifson (1990)
ซึ่งมีค่าตั้งแต่ -1 ถึง +1 ดังนี้

$r = 0.00$ หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

$r = \pm 0.01$ ถึง ± 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ต่ำ

$r = \pm 0.31$ ถึง ± 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ปานกลาง

$r = \pm 0.71$ ถึง ± 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์สูง

$r = \pm 1.00$ หมายถึง มีความสัมพันธ์โดยสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. คุณลักษณะทางประชากรส่วนบุคคลของผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์

ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 76.47 อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 37.82 อายุเฉลี่ย 38.42 ปี ($SD = 8.54$) สถานภาพคู่ จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 70.59 ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 80.67 ตำแหน่งที่รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์มากที่สุดคือพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 40.34 อายุราชการระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 37.82 เฉลี่ย 15.76 ปี ($SD = 8.69$) และระยะเวลารับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 60.50 เฉลี่ย 5.83 ปี ($SD = 4.69$)

2. ระดับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง

ตาราง 1 ระดับปัจจัยทางการบริหารของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง (N=119)

ปัจจัยทางการบริหาร	<i>M</i>	<i>SD</i>	การแปลผล
ด้านบุคลากร	3.56	0.52	มาก
ด้านงบประมาณ	3.48	0.50	ปานกลาง
ด้านวัสดุอุปกรณ์	3.77	0.52	มาก
ด้านกระบวนการบริหาร	3.50	0.43	มาก
รวม	3.58	0.41	มาก

จากตาราง 1 พบว่าผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีระดับปัจจัยทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเวชภัณฑ์ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 3.58$, $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ปัจจัยทางการบริหารด้านบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการบริหาร ($M = 3.56$, $SD = 0.52$; $M = 3.77$, $SD = 0.52$; $M = 3.50$, $SD = 0.41$ ตามลำดับ) อยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยทางการบริหารด้านงบประมาณ อยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.48$, $SD = 0.50$)

2. ระดับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง

ตาราง 2 ระดับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง (N=119)

การบริหารเวชภัณฑ์	M	SD	การแปลผล
ประสิทธิภาพการเบิก-จ่ายเวชภัณฑ์	4.03	0.45	มาก
ประสิทธิภาพการควบคุมเก็บรักษาเวชภัณฑ์	4.17	0.49	มาก
รวม	4.10	0.42	มาก

จากตาราง 2 พบว่าระดับการบริหารเวชภัณฑ์ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.10$, $SD = 0.42$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประสิทธิภาพการเบิกจ่ายเวชภัณฑ์ และประสิทธิภาพการควบคุมเก็บรักษาเวชภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ($M = 4.03$, $SD = 0.45$; $M = 4.17$, $SD = 0.49$ ตามลำดับ)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง

ตาราง 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ตำบลในจังหวัดพัทลุง

ปัจจัยทางการบริหาร	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	p - value	ระดับความสัมพันธ์
ด้านบุคลากร	0.311	<0.001	ปานกลาง
ด้านงบประมาณ	0.387	<0.001	ปานกลาง
ด้านวัสดุอุปกรณ์	0.399	<0.001	ปานกลาง
ด้านกระบวนการบริหาร	0.475	<0.001	ปานกลาง
รวม	0.471	<0.001	ปานกลาง

จากตาราง 3 พบว่าปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุงในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.471$, $p\text{-value} < 0.001$)

4. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารเวชภัณฑ์

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่เกี่ยวเนื่องกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง รวบรวมจากแบบสอบถามปลายเปิด ทั้งหมด 119 ฉบับ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ จำนวน 45 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 37.81

วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้

โดยปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารด้านบุคลากร ร้อยละ 57.69 ด้านวัสดุอุปกรณ์ ร้อยละ 23.08 และพบว่าปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับการบริหารเวชภัณฑ์ด้านประสิทธิภาพการเบิก-จ่ายเวชภัณฑ์ ร้อยละ 68.75 และด้านประสิทธิภาพการควบคุมเก็บรักษาเวชภัณฑ์ ร้อยละ 31.25

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง สามารถสรุปผลและอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ระดับปัจจัยทางการบริหารของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุงโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุงมีระบบบริหารเวชภัณฑ์แบบเครือข่ายโดยมีโรงพยาบาลชุมชนเป็นโรงพยาบาลแม่ข่ายในแต่ละอำเภอในการจัดระบบการบริหารเวชภัณฑ์และเป็นคลังเวชภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมีการสนับสนุนให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในเครือข่ายมีการเพิ่มอัตรากำลังพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทำให้การบริหารจัดการภายในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น จึงส่งผลให้ระดับการปัจจัยทางการบริหารอยู่ในระดับมาก การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาวดี ศรีลามาศย์ (2556) ที่ได้ศึกษาการบริหารเวชภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น ที่พบว่าระดับปัจจัยสนับสนุนจากองค์การในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.67, SD = 0.54$) เช่นเดียวกับการศึกษาของดุขฤ์ ศรีวิชา (2556) ที่พบว่า ระดับปัจจัยทางการบริหารในโรงพยาบาลชุมชนในเขตตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ 12 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.67, SD = 0.54$) การศึกษาของบุญทัน สมิน้อย (2554) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อ พบว่าระดับปัจจัยทางการบริหารของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยที่ปฏิบัติงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของพื้นที่อำเภอโซนใต้ จังหวัดขอนแก่น ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 3.50, SD = 0.44$) เช่นเดียวกับการศึกษาของสุกัญญา มีกำลัง และประจักษ์ บัวผัน (2553) ที่พบว่าระดับปัจจัยทางการบริหารภาพรวมของบุคลากรสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมาก ($M = 3.50, SD = 0.61$)

2. ระดับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงพยาบาลแม่ข่ายเป็นคลังเวชภัณฑ์ระดับอำเภอทำให้สามารถควบคุมกำกับ การเบิกจ่ายเวชภัณฑ์ได้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังสามารถติดตามประเมินผลผ่านการนิเทศงานและการรายงานการบริหารเวชภัณฑ์ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด จึงส่งผลให้ระดับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอยู่ในระดับมาก การศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาวดี ศรีลามาศย์ (2556) ที่ศึกษาการบริหารเวชภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น พบว่าระดับการบริหารเวชภัณฑ์อยู่ในระดับมาก ($M = 4.04, SD = 0.49$) และการศึกษาของดุขฤ์ ศรีวิชา (2556) ที่พบว่าระดับการบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลชุมชนในเขตตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ 12 อยู่ในระดับมาก ($M = 4.09, SD = 0.61$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง พบว่า ปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการจัดการปัจจัยทางการบริหารให้มีคุณภาพย่อมส่งผลต่อการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางการบริหารรายด้าน ทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของสุภาวดี ศรีลามาศย์ (2556) ที่ศึกษาการบริหารเวชภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น พบว่าระดับปัจจัยสนับสนุนจากองค์การมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเวชภัณฑ์ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.574$, $p\text{-value}<0.001$) เช่นเดียวกับการศึกษาของดุซง ศรียา (2556) ที่ได้ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลชุมชน ในเขตตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ 12 พบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุสิ่งของ และวิธีการจัดการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเวชภัณฑ์ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.374$, $p\text{-value} = 0.003$; $r = 0.444$, $p\text{-value} < 0.001$; $r = 0.436$, $p\text{-value} < 0.001$ และ $r = 0.609$, $p\text{-value} < 0.001$ ตามลำดับ) นอกจากนี้ การศึกษาของบุญทัน สมิน้อย (2554) ที่ศึกษาปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารต่อการปฏิบัติงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานอนามัยพื้นที่อำเภอโชนใต้ จังหวัดขอนแก่น พบว่าปัจจัยทางการบริหารในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.605$, $p\text{-value}<0.001$)

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปัจจัยทางการบริหาร เช่น การศึกษาของธีระวุฒิ กรมขุนทด (2553) ที่ศึกษาปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข จังหวัดอุดรธานี พบว่าปัจจัยทางการบริหารด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการบริหาร มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสมบูรณ์ของรายงานข้อมูลมาตรฐานในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.429$, $p\text{-value}<0.05$; $r=0.325$, $p\text{-value}<0.05$; $r=0.363$, $p\text{-value}<0.05$ และ $r=0.649$, $p\text{-value}<0.05$) การศึกษาของสุกัญญา มีกำลัง และประจักษ์ บัวผัน (2553) ที่ศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน ด้านการประเมินผลของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่าปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชนในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.662$, $p\text{-value}<0.001$) การศึกษาของบุญถม ชัยญวน (2553) ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารมีความสัมพันธ์กับสมรรถนะหลักในระดับปานกลาง

ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.589$, $p\text{-value}<0.001$ และ $r=0.608$, $p\text{-value}<0.001$) และการศึกษาของวรรณลดา กลิ่นแก้ว (2552) ที่พบว่าปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานในระดับปานกลางของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข จังหวัดอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r=0.409$, $p\text{-value}<0.001$ และ $r=0.503$, $p\text{-value}<0.001$)

สรุปผล

การศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุงครั้งนี้ พบว่า การบริหารเวชภัณฑ์มีระดับปัจจัยทางการบริหารและระดับการบริหารเวชภัณฑ์อยู่ในระดับมาก และพบว่าปัจจัยทางการบริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารเวชภัณฑ์ในระดับปานกลาง ในกลุ่มผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในจังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

หน่วยงานด้านบริการสุขภาพที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาลแม่ข่าย และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ควรมีการดำเนินงานด้านบริหารเวชภัณฑ์ ดังนี้

1. ทบทวนการจัดอัตรากำลังและภาระงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทของแต่ละพื้นที่ และควรมีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการบริหารเวชภัณฑ์อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ครอบคลุมเนื้อหาทางวิชาการ ระเบียบปฏิบัติต่างๆ และทักษะการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้อง
2. สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเอกชน ในการสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงานให้มากยิ่งขึ้น
3. พิจารณาทบทวนรายการวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นและผลักดันหรือสนับสนุนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลมีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอเหมาะสมต่อการบริหารเวชภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพ
4. ทบทวนระบบการบริหารเวชภัณฑ์สู่การปฏิบัติให้เป็นไปในรูปแบบเดียวกันทั้งเครือข่าย ควรเพิ่มช่องทางการให้คำปรึกษาด้านการบริหารเวชภัณฑ์ และติดตามกำกับกับการดำเนินงานบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอย่างต่อเนื่อง
5. ทบทวนบัญชีเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้เหมาะสม ภายใต้การมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงการหาสาเหตุและแนวทางแก้ไขเพื่อป้องกันเวชภัณฑ์ขาดคลัง
6. ทบทวนและหาวิธีการที่เหมาะสมในการบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการบริหารเวชภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงประสิทธิภาพการบริหารเวชภัณฑ์โดยประเมินจากข้อมูลจริงที่เกี่ยวข้องแทนการให้ความคิดเห็นในทัศนะของผู้ปฏิบัติงาน เช่น การจัดเก็บเวชภัณฑ์ การสุ่มตรวจวันหมดอายุของเวชภัณฑ์ อัตราการขาดคลังของเวชภัณฑ์ อัตราสำรองเวชภัณฑ์ อัตราการคลาดเคลื่อนของข้อมูลในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

2. ควรมีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับกลุ่มตัวอย่างบางส่วน เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมโดยเฉพาะตัวแปรที่ทดสอบแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์กับการบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในจังหวัดพัทลุง

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ ดร.อาจันต์ สงทับ ที่กรุณาเป็นที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญญพัฒน์ ไชยเมล์ ที่กรุณาเป็นทั้งที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ คุณสิทธิชัย ชูประดิษฐ์ และเภสัชกรหญิงจามรี ไตรจันทร์ ที่กรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้รับผิดชอบงานบริหารเวชภัณฑ์ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลทุกแห่งในจังหวัดพัทลุง ที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

ดุขฎี ศรีวิหา. (2556). ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลชุมชนในเขต

ตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุขที่ 12. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
(การบริหารสาธารณสุข). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ทองหล่อ เดชไทย. (2545). **หลักการบริหารสาธารณสุข**. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาสาธารณสุขอาเซียน.

ธีระวุฒิ กรมขุนทด. (2553). ปัจจัยทางการบริหารที่มีความสัมพันธ์กับความสมบูรณ์ของรายงาน

ข้อมูลมาตรฐานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขระดับสถานีอนามัย อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ.
การศึกษาอิสระปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสาธารณสุข). ขอนแก่น:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญถม ชัยญวน. (2553). **ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อสมรรถนะหลัก**

ของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญา-
สาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสาธารณสุข). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

บุญทัน สมน้อย. (2554). **ปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน**

เฝ้าระวังทางระบาดวิทยาของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีอนามัยพื้นที่อำเภอโซนใต้
จังหวัดขอนแก่น. การศึกษาอิสระปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสาธารณสุข).
ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ประคอง กรรณสูตร. (2542). **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพจิตร วราจิต, ศิริวัฒน์ ทิพย์ธาดล, นิทัศน์ รวยยว, ศุภกิจ ศิริลักษณ์, เกษม เวชสุธานนท์, สุธิมา สงวนศักดิ์,..., สุรติ ฉัตรไชยา. (2553). **คู่มือบริหารจัดการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล**. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- วรรณลดา กลิ่นแก้ว. (2552). **ปัจจัยทางการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขผู้รับผิดชอบงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสาธารณสุข). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2557). **ข้อมูลสุขภาพที่สำคัญ**. สืบค้นเมื่อ 8 ธ.ค.2557 จาก [http://bps.ops.moph.go.th/Healthinformation /index.htm](http://bps.ops.moph.go.th/Healthinformation/index.htm).
- สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2542). **การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารเวชภัณฑ์**. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- สำนักบริหารการสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข. (2557). **นโยบายกระทรวงสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง**. เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาเภสัชกรผู้ปฏิบัติงานบริการเภสัชกรรมปฐมภูมิ.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง. (2556). **รายงานผลการประเมินการพัฒนางานบริหารเวชภัณฑ์ในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและศูนย์แพทย์ชุมชน**. เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารเวชภัณฑ์.
- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพัทลุง. (2557). **สรุปมูลค่าเบิกเวชภัณฑ์ยาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล**. เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารเวชภัณฑ์.
- สุกัญญา มีกำลัง และประจักษ์ บัวผัน. (2553). **ปัจจัยทางการบริหารที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน ด้านการประเมินผลของหัวหน้าศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์**. วารสารวิจัย มข., 10(3): 75-78.
- สุภาวดี ศรีลามาศย์. (2556). **การบริหารเวชภัณฑ์ของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารสาธารณสุข). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Elifson, K. W. (1990). **Fundamentals of Social Statistics**. International Edition. Singapore: McGraw-Hill.